

Chambre des Représentants		Kamer der Volksvertegenwoordigers	
Session de 1936-1937	N° 208		Zittingsjaar 1936-1937
N° 57 (S.E. 1936): PROPOSITION DE LOI	SEANCE du 24 mars 1937	VERGADERING van 24 Maart 1937	WETSVOORSTEL N° 57 (B. Z. 1936)

PROPOSITION DE LOI

concernant la création d'un Parc de Culture physique.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA SANTE PUBLIQUE
PAR M. VANDERVELDE (E.).

MESDAMES, MESSIEURS,

La Commission de la Santé Publique s'est prononcée unanimement en faveur de la proposition de loi déposée par M. le docteur Marteaux et consorts, tendant à créer, sur l'emplacement occupé aujourd'hui par le Champ de Courses de Boitsfort, un Parc de Culture Physique. Peut-être cette unanimité n'eût-elle pas été acquise s'il ne s'agissait, que d'une proposition isolée, ne présentant d'intérêt que pour l'agglomération bruxelloise, où même pour une partie seulement de cette agglomération. Mais, en fait, et dans la pensée, du reste, de ses auteurs, la proposition Marteaux se rattache à un ensemble de projets intéressant le pays tout entier et qui ont fait, dès l'origine, l'objet des préoccupations du Ministère de la Santé Publique.

Ainsi que le dit le Dr Marteaux, pour que la génération de demain soit plus saine que celle d'aujourd'hui, il faudra être particulièrement attentif aux conditions de développement physique et mental des enfants et des jeunes gens : « Pour atteindre ce but, il est un moyen dont personne ne peut contester la valeur : c'est la pratique des jeux et des sports en plein air. Malheureusement, ces jeux, ces sports sont encore peu accessibles à notre jeunesse appartenant aux classes laborieuses. Ils entraînent à des frais trop lourds pour elle. Il importe donc de mettre à la disposition du Ministère de la Santé, dans toutes les agglomérations, des terrains appropriés pour la pratique de ces sports. »

La Commission était composée de M. Van Belle, président, Mme Blume-Grégoire, MM. Eekelers, Harmegnies, Marteaux, Martel, Sainte, Vandeveldé (J.), Vandervelde (E.). — Bodart, Debruyne (R.), Kluyskens, Philippart, Rombauts, Van den Eynde, D'havé. — Behn, De Jaegher (C.). — Fasbender, Convent. — Ballet. — Mme Degeer-Adère.

WETSVOORSTEL

tot oprichting van een Park voor Lichamelijke Opvoeding.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE VOLKSGEZONDHEID (1) UITGEBRACHT
DOOR DEN HEER VANDERVELDE (E.).

MEVROUWEN, MIJNE HEEREN,

De Commissie voor de Volksgezondheid heeft zich eenparig uitgesproken ten gunste van het wetsvoorstel ingediend door den heer Dr Marteaux c. s., strekkende tot de oprichting van een Park voor Lichamelijke Opvoeding, op de plaats thans ingenomen door de renbaan van Boschvoorde. Wellicht zou die eenparigheid niet bereikt geworden zijn, indien zij slechts betrekking had gehad op een afgezonderd voorstel, slechts belang opleverend voor de Brusselsche agglomeratie, of zelfs slechts voor een gedeelte dezer agglomeratie. Doch in feite, en naar den geest trouwens van zijn indieners, sluit het voorstel Marteaux aan bij een geheel van ontwerpen welke aan geheel het land belang inboezemen en die, van den beginne af, het voorwerp hebben uitgemaakt van de bezorgdheid van het Ministerie van Volksgezondheid.

Zooals Dr Marteaux zegt, zal men met bijzondere zorg moeten waken over de wijze waarop de lichamelijke en zedelijke ontwikkeling van de kinderen en de jonge lieden zich voltrekt, opdat het volgend geslacht gezonder zou zijn dan het huidige : « Om dit doel te bereiken, is er een middel waarvan niemand de waarde betwisten kan, namelijk de spelen en sportoefeningen in openlucht. Ongelukkig zijn deze spelen, deze sporten nog te weinig toegankelijk voor de jeugd uit de arbeidersklas. De kosten hiervan vallen veel te zwaar. In al de stedelijke en industriële agglomeraties, zou men uitgebreide terreinen ter beschikking stellen voor de jeugd. »

De Commissie bestond uit den heer Van Belle, voorzitter; Mevr. Blume-Grégoire, HH. Eekelers, Harmegnies, Marteaux, Martel, Sainte, Vandeveldé (J.), Vandervelde (E.). — Bodart, Debruyne (R.), Kluyskens, Philippart, Rombauts, Van den Eynde, D'havé. — Behn, De Jaegher (C.). — Fasbender, Convent. — Ballet. — Mevr. Degeer-Adère.

mérations urbaines et industrielles, de vastes terrains pour les convertir en Parcs de Culture Physique, afin de permettre à la jeunesse ouvrière de pratiquer à peu de frais, les sports et les jeux en plein air. »

En créant un Ministère de la Santé Publique, qui ne fût pas une improvisation, mais la réalisation d'un plan depuis longtemps mûri, le gouvernement n'a pas eu seulement en vue, la coordination des efforts, dans la lutte contre les maladies, ou une organisation plus rationnelle de l'Assistance Publique. Il a marqué sa volonté d'instituer une politique tendant à développer la vigueur physique de la population et spécialement de la jeunesse.

Aussi, peut-il être intéressant de situer la proposition Marteaux dans un ensemble de projets, d'origine gouvernementale, dont beaucoup ont été rapidement mis à pied d'œuvre et pourront, sans doute, être réalisés, au cours même de l'année 1937, grâce aux crédits qui ont été, à cette intention, portés au Budget extraordinaire.

Tout d'abord, il importe de rappeler que, depuis longtemps déjà, le Conseil Supérieur de l'Education Physique, sous l'impulsion de son Président le Comte Lippens, avait mis à l'étude l'élaboration d'un programme relatif à la culture physique. Ce programme a été mis au point, dès l'origine, par le Département de la Santé, d'accord avec le Conseil Supérieur. Il prévoit la formation de professeurs, de moniteurs, la généralisation de l'examen médical présportif et sportif, enfin, des interventions financières en faveur de groupements d'éducation physique et de l'établissement de plaines de jeux et de bassins de natation. On prévoit d'ores et déjà que, dès l'exercice 1937, des communes, des associations intercommunales ou d'autres groupements, créeront une centaine de plaines de jeux, une quinzaine de bassins de natation.

D'autre part, le Ministère de l'Instruction Publique et le Ministère de la Santé Publique s'intéressent activement au développement des installations dont disposent les Universités et les Instituts Supérieurs d'éducation physique qui leur sont annexés, pour la culture physique et les sports. L'Université de Bruxelles vient d'inaugurer l'Institut d'Education physique (Fondation Hugo et Elisabeth Andriesse) qu'elle va doter dès cette année d'une plaine de jeux et de sports. L'Université de Liège étudie la création d'installations analogues au Val-Benoît. A Gand, on projette d'édifier, à côté du nouvel Hôpital universitaire, en construction, de vastes installations servant à la fois à l'Institut Supérieur d'éducation physique, à l'ensemble des étudiants, au personnel médical de l'Hôpital, à la population elle-même. Il y a des raisons de croire que l'Université de Louvain ne tardera pas à entrer dans la même voie.

beschikking van het Ministerie van Openbare Gezondheid moeten stellen om er Parken voor Lichamelijke Opvoeding van te maken, waarin de arbeidersjeugd, ten koste van weinig geld, sporten en spelen in openlucht zou kunnen beoefenen. »

Toen de Regeering het Ministerie van Volksgezondheid tot stand bracht, geenszins als gevolg van een improvisatie, doch van de verwezenlijking van een sinds lang rijpelijk overwogen plan, beoogde zij niet alleen de coördinatie van hare pogingen tot bestrijding van de ziekten of een meer rationeële inrichting van den Openbaren Onderstand. Zij heeft den wil uitgedrukt een politiek in te luiden, strekkende tot de ontwikkeling van de lichamelijke sterkte van de bevolking en meer in het bijzonder van de jeugd.

Ook kan het van belang zijn, het voorstel Marteaux terug te plaatsen binnen een complex van ontwerpen, van regeeringsoosprong, waarvan de grondslagen voor vele er van snel werden gelegd, en die, ongetwijfeld, reeds in den loop van het jaar 1937, zullen kunnen worden verwezenlijkt, dank zij de kredieten welke, te dien einde, op de buitengewone begrooting worden uitgetrokken.

Vooreerst dient er aan herinnerd dat, sinds geruimen tijd reeds, door den Hoogen Raad voor Lichamelijke Opvoeding, onder den impuls van zijn voorzitter, Graaf Lippens, het opmaken van een programma betreffende de lichamelijke opvoeding werd ter studie gelegd. Dit programma werd, van bij den aanvang, door het Departement van Volksgezondheid bijgewerkt, akkoord met den Hoogen Raad. Het handelt over de vorming van leeraars, leiders, de veralgemeening van het praesportief en sportief geneeskundig onderzoek, eindelijk over de financieele tussenkomst ten gunste van groepeerings voor lichamelijke opvoeding en van het aanleggen van speelpleinen en zwemdokken. Van nu af, kan worden voorzien dat reeds, tijdens het dienstjaar 1937, door gemeenten, intercommunale vereenigingen of andere groepeerings een honderdtal speelpleinen zullen worden aangelegd en een vijftiental zwemdokken.

Anderzijds, wordt door het Ministerie van Openbaar Onderwijs en door het Ministerie van Volksgezondheid een actief belang gesteld in de uitbreiding van de installaties waarover de Universiteiten en de Hoogere Instituten voor lichamelijke opvoeding, daaraan gehechte, beschikken voor de lichamelijke opvoeding en de sport. De Universiteit van Brussel heeft zou pas een Instituut voor Lichamelijke Opvoeding geopend (stichting Hugo en Elisabeth Andriesse), hetwelke door haar, van dit jaar af, zal worden voorzien van een speel- en sportplein. Door de Universiteit van Luik wordt de oprichting van gelijkaardige installaties te Val-Benoît ingestudeerd. Te Gent, werd de oprichting ontworpen, naast het in ophouw zijnde nieuw Universitair Hospitaal, van ruime gelegenheden gelijktijdig ter beschikking van het Hooger Instituut voor lichamelijke opvoeding, van al de studenten, van het geneeskundig personeel van het Hospitaal, zelfs van de bevolking. Men heeft redenen om aan te nemen dat de Leuvense Universiteit niet lang zal wachten om denzelfden weg op te gaan.

La souscription publique ouverte pour perpétuer le souvenir de la Reine Astrid par des œuvres qu'elle eût aimées, va conduire à la création dans chacune des neuf provinces, d'une plaine de jeux modèle, le Parc Astrid, dont le plan-type, pour le Parc à établir au Heysel, est d'ores et déjà dressé, par M. Buyssens, architecte des jardins de la Ville de Bruxelles.

A Bruxelles encore viendra s'y ajouter la propriété Parmentier à Woluwe, déjà utilisée pour les enfants débiles, mais qui doit être équipée en vue de recevoir un plus grand nombre d'enfants et de leur offrir des installations plus complètes et plus confortables.

Le Comité ministériel restreint dit « de la Nouvelle Belgique » que présidait l'auteur de ce rapport, lorsqu'il était au Gouvernement, étudie en outre, le projet d'entourer l'agglomération liégeoise d'une couronne d'institutions de culture physique et d'urbanisme occupant les hauteurs, si riches en merveilleux points de vue, qui dominent Liège, la Meuse et l'Ourthe.

Le même Comité a déjà poussé très loin l'étude des projets relatifs au lac d'Hofstade-lez-Malines; on prévoit un lac réservé à la natation et au canotage à rames; un autre au canotage à voiles et à moteurs; toutes les installations sportives; un golf, des terrains de camping, un centre civique occuperaient les abords des deux pièces d'eau, que ceintureraient des avenues bordées de villas. Les routes venant de Bruxelles, Louvain et Malines seraient aménagées pour permettre la circulation des voitures particulières et des autobus qui relieront Hofstade à ces trois villes. Les plans qui ont été dressés à ces fins peuvent être consultés au Ministère de la Santé.

L'installation d'une auberge de jeunesse est projetée dans divers Châteaux historiques offerts gracieusement par leurs propriétaires en vue de cet usage. Il en est ainsi notamment pour le château de Ryckel, près de Tongres; pour celui de Fernellemont près d'Hannut, etc. Le bénéfice obtenu sera double: des monuments d'une valeur historique et artistique exceptionnelle seront restaurés et ouverts aux visiteurs; la jeunesse y trouvera un abri et un centre d'excursions.

L'utilisation du château de Wégimont, qui appartient à la province de Liège, sera plus complète encore, puisqu'on y installera: la natation et le canotage, le camping, une auberge de jeunesse, un centre de vacances, une colonie d'enfants débiles. Les plans sont achevés. La décision finale est imminente.

Enfin le Parc national de la Fagne, dont la création est décidée en principe et, peut-être, d'autres parcs, au Zwyn ou dans la Campine, permettent encore d'autres réalisations.

On le voit, des projets intéressants et variés ont été poussés jusqu'à maturité au cours de ces derniers mois. Leur mise en exécution rehaussera les beautés naturelles

De openbare inschrijving geopend om de nagedachtenis van Koningin Astrid te doen voortleven in de werken welke zij zou hebben lief gehad, zal leiden tot de oprichting, in elk van de negen provinciën, van een modelspeelplein, het Astridpark, waarvan het modelontwerp voor het op den Heizel aan te leggen Park reeds werd opgemaakt door den heer Buyssens, tuinbouwmeester der Stad Brussel.

Te Brussel, zal zich hierbij nog komen voegen het Parmentier-landgoed, te Woluwe, reeds benuttigd voor de zwakke kinderen, doch hetwelk dient uitgerust om een grooter aantal kinderen te ontvangen en om hun meer gerief en meer comfort te bezorgen.

Het beperkt ministerieel Comité, geheeten « van Nieuw-België », hetwelk werd voorgezeten door den auteur van dit verslag, toen hij lid was van de Regeering, bestudeert daarenboven een ontwerp om de Luikse agglomeratie te omringen door een krans van inrichtingen voor lichamelijke opvoeding en urbanisme, op de hoogten welke zoo rijk zijn aan bekoorlijke uitzichten over Luik, de Maas en de Ourthe.

Het Comité heeft het reeds ver gebracht met de studie van de ontwerpen betreffende het meer van Hofstade-bij-Mechelen: men voorziet er een meer voorbehouden voor zwemmers en roeiers; een ander voor de zeil en motorroeisport; alle sportieve inrichtingen; een golf, kampeerterreinen, een burgerlijk centrum zouden de oevers van die twee meren innemen, dewelke zouden worden omzoomd door met villa's bebouwde lanen. De wegen uit Brussel, Leuven en Mechelen zouden worden ingericht om het verkeer toe te laten van de private rijtuigen en van de autobussen, waardoor Hofstade met die drie steden zal zijn verbonden. De plans te dien einde opgemaakt kunnen worden geraadpleegd bij het Ministerie van Volksgezondheid.

De inrichting van een jeugdhierberg is ontworpen in verschillende Geschiedkundige Kasteelen, welke welwillend met dit doel door hunne eigenaars werden aangeboden. Dit is inzonderheid het geval voor het kasteel van Ryckel, bij Tongeren; voor dit van Fernellemont, bij Hannut, enz. Hiermede zal men een tweevoudig doel bereiken: monumenten van een uitzonderlijke historische en artistieke waarde zullen worden hersteld en opengezet voor de bezoekers; de jeugd zal er een onderkomen vinden en een centrum voor uitstappen.

Van het kasteel van Wégimont dat aan de provincie Luik toebehoort, zal men een nog ruimer gebruik kunnen maken, vermits men er het volgende inrichten zal: zwemen roeisport, kampeering, een jeugdhierberg, een vacantieoord, een kolonie voor zwakke kinderen. De plans zijn klaar: Eerlang wordt de eindbeslissing getroffen.

Vermelden wij, ten slotte, het Nationaal Park in de Fagne, waartoe in beginsel besloten werd; en misschien zullen andere parken, in het Zwyn of in de Kempen, toelaten nog andere plannen uit te voeren.

Zooals men ziet, werden belangwekkende en onderscheiden ontwerpen in den loop der jongste maanden grondig doorgezet. De uitvoering er van zou 's lands natuur-

de notre pays, et répandra l'habitude de la vie de plein air, de l'exercice, des jeux et des sports non compétitifs, qui présentent plus que les autres, un intérêt vital pour l'ensemble des populations.

**

Nous en venons ainsi à la proposition d'initiative parlementaire que nous avons l'honneur de rapporter et qui vise à compléter ce programme par la transformation de l'Hippodrome de Boitsfort en un Parc de Culture physique.

On saisit immédiatement les avantages de cette proposition : le lieu est splendide ; les communications sont aisées ; une vaste surface déjà terrassée s'offre pour l'établissements de courts de tennis, de terrains de football, de basket-ball, de net-ball, de captain-ball, de deck-tennis, d'autres encore ; la création d'une piste de course, d'abris, vestiaires, remises de matériel, lavabos et douches, gymnase, piscine, solarium. Un angle serait aménagé spécialement pour les tout-petits et les enfants d'âge scolaire. Un centre civique offrirait bibliothèque, locaux pour cercles d'agrément et d'instruction, conférences, concerts, représentations théâtrales et cinématographiques, T. S. F. On n'oublierait pas l'examen médical présportif et sportif, indispensable si l'on veut que l'exercice physique soit salubre et non pas nuisible. Des moniteurs et des monitrices formeraient les équipes, enseigneraient et régèleraient les jeux.

Quelles objections peut-on opposer à ce projet, facilement réalisable, et à peu de frais, qui mettra à la portée d'une moitié au moins de l'agglomération bruxelloise les sports et les jeux de plein air ?

L'éloignement de la ville basse ? Mais il est évident qu'il faudra réaliser pour cette partie de l'agglomération un projet similaire ; au Heysel, par exemple. La nécessité de créer des plaines de jeux dans divers quartiers ? Elle est indépendante du projet d'établissement d'un grand parc d'éducation physique.

L'humidité du sol disparaîtra par le drainage. L'ensoleillement n'est pas réduit par la magnifique couronne de bois qui entoure l'Hippodrome.

Les intérêts des commerçants du voisinage ? Ils se trouveront mieux favorisés par l'afflux quotidien de la foule des sportifs et des familles que par les réunions hippiques, beaucoup plus espacées.

Enfin le sport hippique compensera facilement la perte de l'Hippodrome de Boitsfort par une utilisation plus intensive des autres champs de courses de la banlieue bruxelloise.

La Société Royale d'Encouragement de Belgique, locataire de l'Hippodrome de Boitsfort, ou pour mieux dire du Bois de la Cambre, est propriétaire des constructions existant sur ce terrain. Leur expropriation n'entraînerait pas des frais considérables et, d'autre part, une compensation indirecte pourrait être offerte à la Société locataire

schoon meer tot zijn recht doen komen en de gewoonte van het leven in open lucht, van de oefeningen, spelen en niet-concurrerende sporten meer ingang doen vinden, welke, meer dan de andere, een levensbelang voor gansch onze bevolking zijn.

**

Aldus komen wij tot het wetsvoorstel waarover wij de eer hebben verslag uit te brengen en dat voor doel heeft dit programma aan te vullen met de omvorming van de Renbaan van Boschvoorde, tot een Park voor Lichamelijke opvoeding.

De voordeelen van dit voorstel vallen dadelijk in het oog : de plek is schitterend gelegen, de verkeersmiddelen zijn gemakkelijk, een ruime oppervlakte is dadelijk geschikt voor het aanleggen van tenniscourts, velden voor voetbal, korfbal, net-ball, captain-ball, deck-tennis en andere, — voor de inrichting van een loopbaan, van schuilplaatsen, kleedkamers, bergingsplaatsen voor materieel, waschkamers en stortbaden, gymnastiekzaal, overdekt zwemdok, solarium. Een perceel zou bijzonder ingericht worden voor de kleine en voor de schoolplichtige kinderen. Verder zou er een gebouw zijn met bibliotheek, vergaderzalen voor vermaak en onderricht, voor voordrachten, concerten, toneel- en kinemavoortellingen, radio. Men zou het praesportief en sportief onderzoek niet vergeten, dat onmisbaar is, indien men wil dat de lichaams oefening heilzaam en niet schadelijk weze. Leiders en leidsters zouden de ploegen vormen en de spelen aanleeren en regelen.

Welke bezwaren kan men aanvoeren tegen dit ontwerp dat gemakkelijk en met weinig kosten kan doorgevoerd worden en dat sporten en spelen in open lucht in het bereik brengen zal van ten minste de helft van de Brusselsche agglomeratie ?

Te ver van de lage stad ? Maar het spreekt van zelf dat men voor dit deel van de agglomeratie een gelijkaardig ontwerp doorvoeren moet : op den Heysel bijvoorbeeld. De noodzakelijkheid speelvelden aan te leggen in sommige wijken ? Dit heeft niets te maken met een ontwerp tot inrichting van een groot park voor lichamelijke opvoeding.

De vochtigheid van den grond zal verdwijnen door drooglegging. Het blootstellen aan de zon wordt niet belemmerd door de prachtige bosschen welke de Renbaan als met een krans omgeven.

De belangen van de handelaars uit de omgeving ? Zij zullen meer begunstigd worden bij een dagelijkschen toevloed van sportbeoefenaars en van de gezinnen, dan bij de wedrennen welke met veel grooter tusschenruimten plaats hebben.

Ten slotte, de paardensport zal een ruime vergelding van het verlies van de Renbaan van Boschvoorde vinden in een drukker bezoek van de overige renbanen der Brusselsche agglomeratie.

De « Société Royale d'Encouragement de Belgique », welke de renbaan van Boschvoorde of liever het Ter Kamerenbosch huurt, is eigenares van de gebouwen welke zich op dit terrein bevinden. Met hun onteigening zouden geen groote kosten gemoeid zijn en, anderzijds, zou men de pachtende Vereeniging onrechtstreeks kunnen schadeloos

par l'amélioration des voies et moyens d'accès au magnifique Hippodrome de Groenendaël. A condition, bien entendu, de ne rien faire qui soit de nature à provoquer des protestations de la part des Amis de la Forêt de Soignes, qui devraient avoir voix au chapitre.

En somme, la création d'un Parc de Culture physique sur l'emplacement de l'Hippodrome du Bois se justifie à la fois en elle-même et aussi comme un des éléments du programme de développement de la culture physique dans notre pays. Elle se lie à toute une série de projets qui embelliront la Belgique et offriront à tous cette libération que constitue l'exercice en plein air.

C'est à ce double titre que votre Commission a approuvé unanimement la proposition qui vous est soumise.

Le Rapporteur,

E. VANDERVELDE.

Le Président,

F. VAN BELLE.

stellen door te toegangswegen tot en de verkeersmiddelen met de prachtige renbaan van Groenendaal te verbeteren. Onder voorwaarde, natuurlijk, dat er niets gedaan worde dat aanleiding zou kunnen geven tot protest vanwege de vereniging « Les Amis de la Forêt de Soignes » welke ook iets zou moeten te zeggen hebben.

Kortom, de inrichting van een Park voor lichamelijke opvoeding op de plaats van de renbaan van het Bosch, is niet alleen op zichzelf te rechtvaardigen, maar het is een van de punten van het program tot ontwikkeling van de lichamelijke opvoeding in ons land. Zij is een schakel in een gansche reeks ontwerpen welke België zullen verfraaien en welke aan allen de genoegens zullen verschaffen van oefening in open lucht.

Om deze dubbele reden, heeft uw Commissie het voorstel dat haar voorgelegd werd eenparig goedgekeurd.

De Verslaggever,

E. VANDERVELDE.

De Voorzitter,

F. VAN BELLE.